

Sygn. akt III AUa 1404/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maciej Piankowski
Sędziowie:	SSA Małgorzata Gerszewska (spr.) SSA Jerzy Andrzejewski
Protokolant:	sekr. sądowy Agnieszka Makowska

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2018 r. w Gdańsku

sprawy R. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o niezrealizowane świadczenie

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 2 czerwca 2017 r.,
sygn. akt VII U 2572/17

oddala apelację.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Maciej Piankowski SSA Jerzy Andrzejewski

Sygn. akt III AUa 1404/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 lutego 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił R. W. prawa do niezrealizowanego świadczenia po zmarłym ojcu K. S.. Pozwany, wskazując na treść art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz.887 j.t.), podkreślił, że dla wypłaty niezrealizowanego świadczenia wymagane jest udokumentowanie daty śmierci świadczeniobiorcy, zaś w przedłożonym akcie zgonu wskazana jest wyłącznie data znalezienia zwłok K. S.. Organ rentowy nie może samodzielnie dokonać ustalenia faktycznej daty śmierci, tym samym ustalić za jaki okres świadczenie powinno być wypłacone .

Wnioskodawczyni R. W., kwestionując rozstrzygnięcie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w odwołaniu od zaskarżonej decyzji wniosła o wypłacenie jej świadczenia należnego zmarłemu ojcu wskazując, że lekarz, który

stwierdził zgon i sporządził kartę zgonu oświadczył, że śmierć jej ojca nastąpiła w ciągu 24 godzin poprzedzających znalezienie jego ciała .

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko przedstawione w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 2 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy we Gdańsku zmienił zaskarżoną decyzję przyznając R. W. prawo do wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłym K. S..

Z ustaleń Sądu i instancji wynika, że ubezpieczony K. S., urodzony w dniu (...), od dnia 23 sierpnia 2003 r. otrzymywał emeryturę, płatną 25 dnia każdego miesiąca.

R. W. – córka świadczeniobiorcy - w dniu 14 lutego 2017 r. przedłożyła pozwanemu odpis skrócony aktu zgonu K. S., w którym w pkt 2 czas i miejsce zgonu/znalezienia zwłok znajduje się zapis: data znalezienia zwłok: (...), miejsce znalezienia zwłok: G.. Wniosła jednocześnie o wypłatę niezrealizowanego świadczenia po ojcu (osobie uprawnionej do świadczeń emerytalno – rentowych).

Decyzją z dnia 20 lutego 2017 r. pozwany odmówił wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłym ojcu, z uwagi na to, że akt zgonu nie potwierdza daty śmierci osoby zmarłej, a jedynie datę znalezienia zwłok .

W oparciu o tak ustalony i niesporny stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał odwołanie R. W. za zasadne podkreślając, że przedmiotem sporu w niniejszej sprawie pozostawała data śmierci K. S..

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd I instancji odwołał się do ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jednolity Dz.U 2016.2064), która reguluje zasady i tryb rejestracji stanu cywilnego oraz dokonywania rejestracji stanu cywilnego.

Sąd wskazał na treść art. 2 w/w ustawy, który w ust. 1 definiuje stan cywilny (jest nim sytuacja prawna osoby wyrażona przez cechy indywidualizujące osobę, kształtowana przez zdarzenia naturalne, czynności prawne lub orzeczenia sądów, lub decyzje organów, stwierdzona w akcie stanu cywilnego, w ust. 2 wskazuje miejsce rejestracji stanu cywilnego (w rejestrze stanu cywilnego) i jego formy (aktów stanu cywilnego). W ust. 3 wskazano z kolei, że aktem stanu cywilnego jest wpis o urodzeniu, małżeństwie albo zgonie w rejestrze stanu cywilnego wraz z treścią późniejszych wpisów wpływających na treść lub ważność tego aktu.

Stosownie do treści art. 3 prawa o aktach stanu cywilnego akty stanu cywilnego stanowią wyłączny dowód zdarzeń w nich stwierdzonych; ich niezgodność z prawdą może być udowodniona jedynie w postępowaniu sądowym.

Zdaniem Sądu, skoro w akcie zgonu K. S. jako czas zgonu wskazano datę znalezienia zwłok (...). to jest to wyłączny dowód, że do tej daty K. S. żył.

Sąd przywołując dalej treść art. 136 ust. 1 i ust. 3 ustawy rentowej wskazał, że R. W., zgłaszając w dniu 14 lutego 2017 r. do pozwanego organu rentowego wniosek o wypłatę niezrealizowanego świadczenia po ojcu zmarłym w dniu (...), powyższego terminu dochowała. Nie budziło wątpliwości Sądu I instancji, że zgodnie z art. 136 ustawy rentowej niezrealizowane świadczenie po zmarłym ojcu winno przyspaść jego córce.

Jednocześnie Sąd uznał za zbędne słuchanie zawnioskowanych przez odwołującą świadków na okoliczność tego co powiedział lekarz wystawiający kartę zgonu podkreślając, że akta stanu cywilnego stanowią wyłączny dowód zdarzeń w nich stwierdzonych.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy na mocy art. 148¹ § 1 k.p.c. oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i art. 136 orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od wyroku wywiódł organ rentowy zaskarżając go w całości. Pozwany podtrzymał swe dotychczasowe stanowisko w sprawie wskazując, że data znalezienia zwłok zawarta w akcie zgonu nie jest wyłącznym dowodem na to, że do tej daty K. S. żył. Akt zgonu ze wskazana jedynie data znalezienia zwłok nie potwierdza daty śmierci lecz jedynie fakt zgonu i datę znalezienia zwłok. Warunkiem niezbędnym do ustalenia okresu za jaki niezrealizowane świadczenie przysługuje, jest ustalenie daty zgonu świadczeniobiorcy. Potwierdzeniem daty zgonu jest akt zgonu. Pozwany ponownie wskazał, że nie może samodzielnie dokonywać ustalenia daty śmierci i że tylko w razie nieprzedłożenia aktu zgonu przeprowadza postępowanie wyjaśniające stosownie do przepisu § 4 ust. 4 rozporządzenia ministra pracy i polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe. Na podstawie daty odnalezienia zwłok brak jest prawnych możliwości ustalenia, że przed tą datą świadczenie było należne lub nienależne. Przy hipotetycznym założeniu, że K. S. zmarł 31 stycznia i terminie płatności 20 – tym, brak byłoby podstaw do wypłaty jakiegokolwiek niezrealizowanego świadczenia.

Wskazując na powyższe organ rentowy, zarzucając naruszenie przepisu art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. nie zasługuje na uwzględnienie. Wbrew twierdzeniom apelującego Sąd Okręgowy nie naruszył przepisów prawa materialnego, które uzasadniałyby zmianę wyroku bądź też jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W ustalonym stanie faktycznym kwestią wymagającą rozstrzygnięcia było to, czy R. W. ma prawo do wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłym ojcu za luty 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmawiając wnioskodawcy wypłaty tego świadczenia powołał się na treść art. 136 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wskazując że przedłożony przez wnioskodawczynię akt zgonu potwierdza wyłącznie fakt zgonu i datę odnalezienia zwłok K. S., nie potwierdza natomiast daty jego śmierci. Zdaniem pozwanego wskazany przepis prawa wprowadza wymóg udokumentowania daty śmierci świadczeniobiorcy, jako przesłanki do ustalenia okresu, za który niezrealizowane świadczenie ma być wypłacone. W przypadku żądania wypłaty niezrealizowanych świadczeń urzędowe potwierdzenie daty śmierci jest niezbędne dla ustalenia okresu, za który świadczenie może być wypłacone i warunkuje tę wypłatę. Argumentację tę organ powtórzył w apelacji od wyroku Sądu Okręgowego.

Przypomnieć należy, że stosownie do treści art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1383) w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenie określone ustawą, świadczenie należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi osoba ta prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej, lub na którym utrzymaniu pozostawała ta osoba. Ustęp 2 tego artykułu stanowi, że osoby wymienione w ust. 1 mają prawo do udziału w dalszym prowadzeniu postępowania o świadczenia, nieukończonego wskutek śmierci osoby, która o te świadczenia wystąpiła. Roszczenia o wypłatę świadczeń, o których mowa w ust. 1, wygasają po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia przysługiwały, chyba że przed upływem tego okresu zgłoszony zostanie wniosek o dalsze prowadzenie postępowania - ust. 3 wskazanego przepisu prawa.

Sąd Okręgowy przywołując tę podstawę prawną rozstrzygnięcia odwołał się również do regulacji zawartej w art. 2 i art. 3 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 1741 z późn. zm.). Odwołanie do tylko tych dwóch przepisów ustawy jest, zdaniem Sądu Apelacyjnego, jednak niewystarczające. Zwrócić należy uwagę na treść art. 92 ust. 1 ww. ustawy stosownie do którego akt zgonu sporządza się w dniu, w którym dokonano zgłoszenia zgonu, a jeżeli zgłoszenie zgonu nastąpiło w sposób określony w art. 17 - w następnym dniu roboczym po dniu zgłoszenia zgonu. Akt zgonu sporządza się na podstawie karty zgonu oraz protokołu zgłoszenia zgonu (ust. 2). Z przepisu art. 94 ust. 2 pkt 2 wynika, że karta zgonu powinna zawierać: datę, godzinę oraz miejsce zgonu albo jeżeli nie są znane - datę, godzinę oraz miejsce znalezienia zwłok. Wzór karty zgonu określony został w

Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 11 lutego 2015 r. w sprawie wzoru karty zgonu (Dz. U. z 2015 r. poz. 231), wydanego na podstawie art. 144 ust. 7 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego. Według tego wzoru podaje się datę i godzinę zgonu albo datę i godzinę znalezienia zwłok. Zwrócić należy również uwagę na treść art. 95 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego, stanowiącego, że akt zgonu może zawierać datę zgonu albo jeżeli nie są znane - datę znalezienia zwłok. Prawo o aktach stanu cywilnego przewiduje zatem alternatywność wpisywania do aktu zgonu daty, godziny i miejsca zgonu bądź daty, godziny i miejsca znalezienia zwłok. Regułą jest by treść aktu zgonu obejmowała datę, godzinę oraz miejsce zdarzenia (śmierci), zaś umieszczenie w nim daty i miejsca znalezienia zwłok jest wyjątkiem. Dopuszczalne jest tylko i wyłącznie wtedy, gdy niemożliwe będzie ustalenie daty, godziny i miejsca śmierci osoby zmarłej (vide wyrok Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie z dnia 25 sierpnia 2016 r., sygn. akt VII U 586/16).

Stanowisko organu rentowego jakoby brak wskazania, w odpisie skróconym aktu zgonu, daty i godziny zgonu ojca wnioskodawczyni (czyli jego niezupełność), uniemożliwia wypłatę niezrealizowanego świadczenia miesiąc luty 2017 r. jest niezasadne.

Stosownie do treści art. 37 ust. 1 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego akt stanu cywilnego niezawierający wszystkich wymaganych danych, uzupełnia kierownik urzędu stanu cywilnego, który go sporządził, na podstawie innych aktów stanu cywilnego, akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego prowadzonych dla tego aktu i innych dokumentów mających wpływ na stan cywilny. W myśl ust. 2 art. 37 uzupełnienia aktu stanu cywilnego można dokonać na podstawie zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, jeżeli w państwie wystawienia jest on uznawany za dokument stanu cywilnego, lub innego dokumentu zagranicznego potwierdzającego stan cywilny, wydanego w państwie, w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego, jeżeli stwierdzają one zdarzenie wcześniejsze i dotyczą tej osoby lub jej wstępnych. Uzupełnienia aktu stanu cywilnego dokonuje się z urzędu, na wniosek osoby, której ten akt dotyczy, lub jej przedstawiciela ustawowego, na wniosek osoby mającej w tym interes prawny lub prokuratora, w formie czynności materialno-technicznej – ust. 3. Przepis dalej określa, jakie dokumenty należy dołączyć do wniosku o uzupełnienie aktu stanu cywilnego (ust. 6 i 7) i że kierownik urzędu stanu cywilnego, dokonując uzupełnienia, wydaje wnioskodawcy odpis zupełny uzupełnionego aktu stanu cywilnego (art. 37 ust. 8).

Z kolei na podstawie art. 38 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. sądom powszechnym (w postępowaniu nieprocesowym), powierzono uzupełnienie aktu zgonu na wniosek osoby zainteresowanej lub prokuratora, jeżeli akt zgonu nie zawiera daty lub godziny zgonu, a dane te nie wynikają z akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego stanowiących podstawę sporządzenia aktu zgonu. Skoro organ rentowy takich czynności nie podjął, nie może czynić rozważań, co do innej daty zgonu K. S. (np. (...)).

W karcie zgonu K. S. (k. 98 a.e.) w rubrykach dotyczących daty i godziny zgonu nie zostały wpisane żadne dane, wskazana została natomiast data znalezienia zwłok, tj. dzień (...). Karta zgonu, na podstawie której został następnie sporządzony odpis skrócony aktu zgonu, została sporządzona w sposób prawidłowy, tj. zgodny z powołanymi wyżej przepisami ustawy - Prawo o aktach stanu cywilnego. Kierownik USC w G. obowiązany był do sporządzenia aktu zgonu K. S. zawierającego dane wynikające z przyjętego zgłoszenia i karty zgonu sporządzonej stosownie do treści art. 94 ust. 2 pkt 2 ustawy (k. 95 a.e.). Nie ma on bowiem możliwości uwzględnienia przy rejestracji zgonu innych dokumentów niż wymienione w art. 92 ustawy. Dodatkowo wskazać należy, że przepisy ustawy prawo o aktach stanu cywilnego nie przewidują postępowania o uzupełnienia karty zgonu.

Wobec prawidłowości sporządzenia karty zgonu K. S. brak jest podstaw do uzupełnienia aktu zgonu o datę zgonu, która w niniejszej sprawie jest tożsama z datą znalezienia zwłok wpisaną przez lekarza M. N., który sporządził kartę zgonu zmarłego. Emerytura za luty 2017 r. była świadczeniem należnym K. S. (mając na uwadze regulację zawartą w art. 136a ust. 2 ustawy FUS) zatem żądanie R. W. o jej wypłatę znajduje oparcie w art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 385 k.p.cv. orzekł jak w sentencji.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Maciej Piankowski SSA Jerzy Andrzejewski